

RUSYA

ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	5
3. DIŞ TİCARET	7
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	12
5. TÜRKİYE ile TİCARET	14
6. EKLER:.....	18

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Rusya Federasyonu
Yüzölçümü	17 075 400 km ²
Nüfus	146,5 milyon (2017)(EIU)
Resmi Dili	Rusça
Yönetim Biçimi	Rusya Federasyonu çift meclisli başkanlık sistemi ile yönetilmektedir.
Başkent	Moskova
Para Birimi	Ruble (1 Ruble=100 kopeks)
Başlıca Kentler	St. Petersburg, Novosibirsk, Nizhny Novgorod, Yekaterinburg

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

Orta Asya İşbirliği Örgütü ve Eurasec: Beyaz Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Rusya arasında 1995 yılında oluşturulmuştur. Daha sonra, 1999 yılında Tacikistan da dahil olmuştur. Mayıs 2001'de Avrasya Ekonomik Topluluğu (Eurasec) adını almıştır. Ocak 2006'da Özbekistan da Eurasec'e dahil olmuştur. Ermenistan, Moldova ve Ukrayna gözlemci statüsündedir. Eurasec Ocak 2006'da Orta Asya İşbirliği Örgütü'nü (CACO) içine almıştır. Her iki hareket de bölgesel bütünleşmeye dönüşüm konusunda yeterince etkin olamamıştır.

Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT-CIS): Bağımsız Devletler Topluluğu, 8 Aralık 1991 tarihinde Beyaz Rusya, Rusya Federasyonu ve Ukrayna devlet başkanları tarafından imzalanan Minsk Anlaşması ile kurulmuştur. BDT, tüm üye devletleri kapsayan, işleyen bir gümrük birliği ya da serbest ticaret alanı oluşturmamıştır.

Tek Ekonomik Alan: Rusya, Beyaz Rusya, Kazakistan ve Ukrayna 2003 yılında Yalta Zirvesinde aralarındaki ticari ve ekonomik işbirliğinin genişletilmesi amacıyla imzalanan Anlaşma çerçevesinde Tek Ekonomik Alan hedeflenmiştir. 2007 yılında Rusya, Beyaz Rusya ve Kazakistan arasında gümrük birliği 1 Ocak 2010 tarihinde kurulmuştur. Birliğe 2014 yılında Ermenistan, 2015 yılında Kırgızistan da dahil olmuştur.

EBRD-Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası: Orta ve Doğu Avrupa ile eski Sovyet ülkelerinde demokratik bir ortamda özel sektörün yaratılması ve geliştirilmesi amacıyla 1991 yılında kurulmuştur.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (OSCE-AGİT): "Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı" adı altında kurulan AGİT, 55 üyeli teşkilat, tüm Avrupa'yı içine alan tek güvenlik teşkilatıdır. Kanada ve ABD de AGİT üyesidir.

Şanghay İşbirliği Örgütü: Şanghay İşbirliği Örgütü, Nisan 1996'da Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan tarafından sınır anlaşmazlıklarının halli ve bölgesel ticaretin canlandırılması amacı ile kurulmuştur. Daha sonra Şanghay Beşlisi olarak anılmaya başlanan

Örgüte, 2001 yılında Özbekistan katılmıştır. Moğolistan, İran, Pakistan ve Hindistan gözlemci statüsündedir. Örgütün Sekretaryası resmi olarak 2004 yılında Çin'in başkenti Pekin'de açılmıştır. Örgütün İş Konseyi ve Interbank Kurumu 2006 yılında proje finansmanı amacı ile kurulmuştur.

Diğer Uluslararası Kuruluşlar: Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (BSEC), Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UN/ECE), Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Uluslararası Finans Kuruluşu (IFC), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Uluslararası Para Fonu (IMF), Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO), Birleşmiş Milletler (UN), Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO), Dünya Ticaret Örgütü-WTO

Coğrafi Konum

17 milyon kilometrekareyi aşan alanı ile dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkesi olan Rusya, 11 farklı zaman dilimine bölünmüştür. Asya'nın kuzeyinde Kuzey Pasifik Okyanusu ve Avrupa arasında Kuzey Buz Denizine uzanan ülke, 14 ülkeyle sınır komşusudur. Bu ülkeler ve sınır uzunlukları şöyledir: Azerbaycan 284 km, Beyaz Rusya 959 km, Çin (güneydoğu) 3 605 km, Çin (güney) 40 km, Estonya 290 km, Finlandiya 1 313 km, Gürcistan 723 km, Kazakistan 6 846 km, Kuzey Kore 17,5 km, Letonya 292 km, Litvanya (Kaliningrad Oblast) 227 km, Moğolistan 3 441 km, Norveç 196 km, Polonya (Kaliningrad Oblast) 432 km, Ukrayna 1 576 km. Ülkedeki Ural dağlarının batısında bulunan alan Avrupa kıtası içinde sayılmaktadır.

Geneli itibarı ile ılıman iklim kuşağında yer alan Rusya, Karadeniz kıyılarında görülen subtropikal iklimden, yıllık sıcaklık farkının 80°C'ye vardığı Güney Sibiry'a'daki sert karasal iklime ve kuzeydeki kutup iklimine kadar değişen bir iklim mozağına sahiptir. Ülkenin kuzeyi Arktik kuşağında bulunurken, güneyde Karadeniz kıyılarında subtropikal iklim özellikleri görülmektedir. Doğu Sibirya karasal iklimin etkisi altındayken, Rusya'nın uzak doğusu muson yağmurları nedeniyle yıllık 1 000 mm yağış almaktadır.

Rusya Federasyonu topraklarının dörtte üçü düz ovalıktır. Orta Sibiry ve Uzak Doğuda sıradağlar bulunmaktadır. Doğu Avrupa düzlüğü Urallar'a, Batı Sibiry düzlüğü Altay Dağları'na kadar devam etmektedir. Hazar kıyılarında ise, çoğu yerde yükseklik deniz seviyesinin altında seyretmektedir.

Başkent Moskova'da en sıcak ay Temmuz olup, en düşük ve en yüksek sıcaklık değerleri Temmuz ayında ortalama 13-23 °C'dir. Kentteki en soğuk ay olan Ocak ayında ise ortalama sıcaklıklar en düşük -16 °C ve en yüksek -9 °C'dir. En yağışlı ay Temmuz ayı olup, en az yağış görülen ay ise Mart'tır.

Siyasi ve İdari Yapı

Rusya, iki parlamentolu başkanlık sistemiyle idare edilen, kendi anayasaları ile yasama ve yürütme organlarına sahip 21 cumhuriyet, 9 eyalet (Kray), 46 bölge (Oblast), 2 federal statüye sahip şehir (Moskova ve St. Petersburg). 5 özerk bölgeden (Avtonomnaya Oblast/Avtonomnyy Okrug) oluşan, 83 idari birimli bir federasyondur. Bu anayasaların Rusya Federasyonu Anayasası'na uyumlu olması ve onunla çalışmaması gerekmektedir.

Ülkeyi devlet Başkanı yönetir. Başbakan başkanlığındaki hükümet de yürütme yetkisine sahiptir. Yasama yetkisi ise, Duma (Federal Meclis'in alt kanadı) ve Federasyon Kurulu'ndan (Federal Meclis'in üst kanadı) oluşan Federal Meclis'e aittir.

Anayasa uyarınca yürütme erkinin başı konumundaki Devlet Başkanı, altı yılda bir halk tarafından seçilmektedir. RF'de son Devlet Başkanlığı seçimleri 18 Mart 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Başbakan, anayasa gereğince Devlet Başkanı tarafından atanmakta ve yine Devlet Başkanının onayını alarak hükümeti oluşturmaktadır. Hükümetin göreve başlaması için Başbakanın Duma'dan güvenoyu alması gerekmektedir.

Nüfus ve İstihdam

Rusya, nüfusundaki sürekli düşüş nedeni ile ciddi bir nüfus sorunu ile karşı karşıyadır. Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından bu yana nüfusun yaklaşık 4 milyonu ülke dışında çıkmıştır. Nüfustaki bu azalma bu oranda devam ettiği takdirde, 2050 yılı itibarı ile ülke nüfusunun % 30 üzerinde azalacağı tahmin edilmektedir. Birleşmiş Milletler' in ülke nüfusuna yönelik öngörülerini çok daha karamsardır. 146,5 milyon olan ülke nüfusunun BM çalışmalarına göre 2050 yılına doğru 112 milyona gerilemesi beklenmektedir.

Alkol ve sigaranın fazla tüketimi ve kötü beslenme özellikle erkekler arasında kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölümlerde ciddi artışa neden olmuştur. Sonuç olarak Rus kadınının ortalama yaşam süresi Rus erkeğinden çok daha uzun hale gelmiştir. Ortalama yaşam süresinin erkeklerde 64,7, kadınlarda 76,6 olduğu tahmin edilmektedir. Rus hükümeti nüfusla ilgili sorunları önemli bir tehdit olarak değerlendirmektedir; bununla birlikte soruna kısa vadede kalıcı bir çözüm bulunması, ardında yatan derin sosyal sorunlar nedeni ile oldukça zor görünmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Rusya, zengin doğal gaz ve petrol kaynaklarının yanı sıra, kömür, alüminyum, bakır, demir, elmas, altın, gümüş maden kaynakları ve ormancılık ürünleri ile dünya ham madde ihracatında önde gelen ülkelerden biridir. Ülkenin sahip olduğu doğal kaynakların üretimi Sovyetler Birliği'nin dağılmasından bu yana artış göstermiştir. Ayrıca dışa bağımlılığın azaltılmasına yönelik alanlarda verimlilik artmış olup, çevre kirliliği konusundaki önlemler de artırılmıştır. Ancak Sovyet döneminin hızlı sanayileşme sürecinden miras kalan çevre problemleri görüldüğünden daha fazla sorun teşkil etmektedir. Başlıca sanayi bölgelerindeki hava ve su kirliliği, tarımsal alanların azalması ve toprak verimliliğindeki düşüş, ormanların özellikle Sovyet dönemi süresince yok edilmesi başlıca çevre sorunlarıdır.

2018 yılında 11 milyon varil/gün' lük ham petrol üretimi yapan Rusya Federasyonu, 2019 yılı itibarıyla sahip olduğu 80 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervi ile 69 ülke arasında % 5 pay ile 8. Sırada yer almaktadır.

2015 yılı itibarıyla 23 trilyon feet³'lük doğalgaz üretimi yapan ülke 2019 yılı itibarıyla 2 katrilyon feet³ kanıtlanmış doğalgaz rezervine sahiptir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GSYİH (Cari Fiyatlar - SAGP-milyar \$)	3,894	3857,64	3908,74	4053,81	4257,84	4389,96	4176,35	4406,63
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	0,7	-1,96	0,29	1,79	2,54	1,34	-5,47	3,5
Kişi Başına Düşen GSYİH' deki Değişim Oranı (Cari Fiyatlar-SAGP- %)	-1,09	-2,09	0,08	1,73	2,61	1,39	-5,4	3,6
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	7,82	15,53	7,04	3,68	2,88	4,47	3,09	2,99
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	5,16	5,58	5,53	5,2	4,8	4,6	4,93	4,81
Devletin Genel Net Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	-1,07	-3,39	-3,67	-1,47	2,91	1,93	-4,84	-3,01
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH' ya Oranı (%)	2,8	5	1,92	2,06	6,83	3,82	0,7	0,58

*Satın Alma Gücü Paritesi

Kaynak: IMF

Rusya Federasyonu, büyük bir ekonomik gücün temeli olan doğal kaynaklara ve insan gücüne sahip dünyadaki belli başlı ülkelerden biri konumundadır. Rusya'nın sahip olduğu zengin doğal kaynak rezervleri ülke için büyük bir şans olmakla beraber ülke ekonomisi açısından bazı sakıncaları da beraberinde getirmektedir. Son 10 yıllık süreçte dalgalı seyreden petrol fiyatlarının ülkenin büyüme oranlarını da doğrudan etkilediği düşünülmektedir. Ancak yapılan bilimsel çalışmalar uzun vadeli büyüme ve ekonomideki doğal kaynaklara bağımlılık arasında negatif bir korelasyon olduğunu ortaya koymaktadır.

Merkezi planlama ve sahip olduğu zengin kaynaklar nedeni ile Rusya'da sanayi sektörü ağır sanayi yönünde gelişmiştir. Yakıt, enerji ve metalürji üretimi toplam sınıai üretimin %35'ten fazlasını oluşturmaktadır. Elektrik ve gıda üretiminin sınıai üretimdeki payının yaklaşık %25 olduğu göz önünde bulundurulduğunda ileri teknoloji ve tüketim malları üretiminin Rus ekonomisinde çok küçük bir payı olduğu ortaya çıkmaktadır. Tekstil sektörünü de kapsayan hafif sanayinin de sınıai üretimdeki payı çok cüzi düzeydedir.

Ekonomi büyük ölçekli sınıai işletmelerin hakimiyetindedir. KOBİ'lerin GSYİH'dan aldıkları pay, yalnızca %10-15 civarındadır. Bu oran, genellikle gelişmiş pazar ekonomilerinde ve geçiş ekonomilerinde %50 civarında veya daha da üzerindedir. Küçük ölçekli işletmelerin ekonomide yeterince rol alamamasının en önemli nedenlerinden biri yoğun vergi uygulamaları ve karmaşık hukuki düzenlemelerdir.

Ülkenin geniş yüzölçümü emek, doğal kaynaklar ve iş merkezleri arasında büyük mesafelere neden olduğu için ekonomik olarak bir dezavantaj oluşturmaktadır. Ülkedeki nehirlerin çoğunluğu doğu-batı yönünde değil, kuzey-güney yönünde akmaktadır. Bu nedenle denize ulaşım çok zordur. Bu nedenlerle ülkedeki taşımacılık maliyetleri uluslararası ortalama maliyetlerin yaklaşık 3 katı kadar yüksektir.

Sanayi Moskova, St. Petersburg, Yekaterinburg ve Nizhny Novgorod kentlerinde yoğunlaşmıştır. Bu büyük kentler geçiş sürecini diğer kentlere göre daha iyi yönetmiş, üretimde çeşitlilik sağlamıştır. Tomsk ve Novosibirsk gibi daha küçük kentler Sovyet rejimi tarafından yaratılan sanayi merkezleridir. Sibiry ve ülkenin en doğusundaki bölgeler hala sanayileşmemiş durumdadır. Bu bölgeler ham madde ve enerji üssü konumundadır.

Rusya'nın ekonomik görünümü, Ukrayna krizi nedeni ile uygulamaya konulan uluslararası yaptırımların olumsuz etkilerinin yapısal olumsuzluklar ile bir araya gelmesi ile birlikte kötüye gitmiştir. Düşen petrol fiyatları ve hızlı sermaye çıkışları rublenin devalüasyonuna sebep olmuş, netice olarak enflasyon yükselmiş ve zincirleme etki ile hanehalkı tüketimi de gerilemiştir.

IMF verilerine göre 2019 için %1,34 lük reel GSYİH büyümesinin ardından, enerji sektörünün kırılganlığı (petrol fiyatlarındaki dalgalanma) ve küresel salgın (covid-19) kaynaklı iç talep düşüşüne bağlı olarak Rusya ekonomisinin 2020 yılında % 5,47 oranında keskin bir daralma yaşayacağı tahmin edilmektedir. Ülkede kişi başına düşen milli gelirin ise 2019 yılı itibarı ile 11.162 ABD Doları (satın alma gücü endeksi) olduğu ifade edilmektedir. Sabit fiyatlara ve satın alma gücü paritesine göre Kişi Başına Düşen Milli Gelirinin 2020 yılında ise %5 oranında azalacağı beklenmektedir.

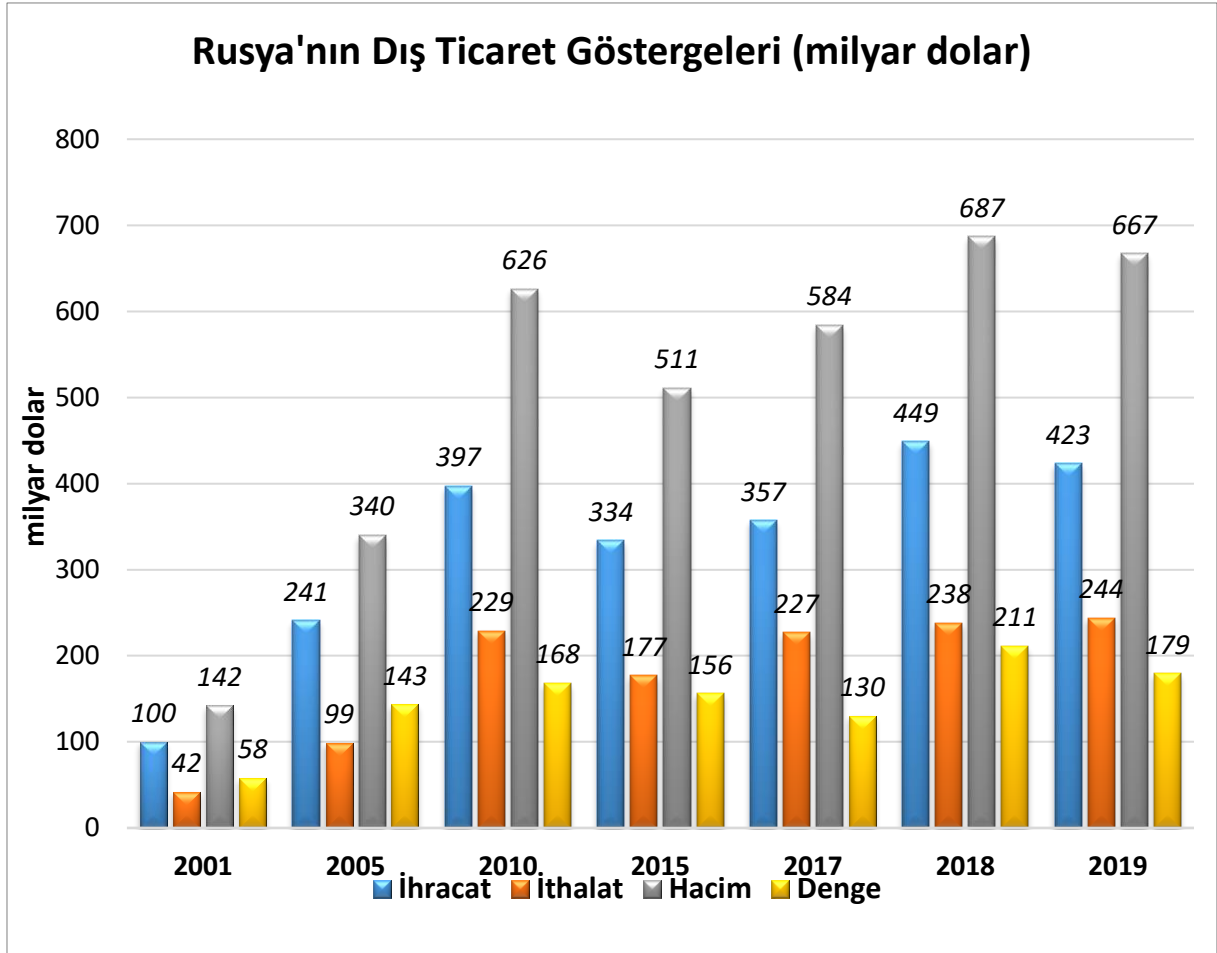
Ülkenin GSYİH'nın sabit fiyatlara ve satın alma gücü paritesine göre 2020 yılında % 5,5 oranında azalarak 4 trilyon dolar 2021 yılında ise % 3,5 oranında artarak 4,14 trilyon dolar olması beklenmektedir. Rusya 2020 yılı itibarıyla 194 ülke arasında dünyanın 5. büyük ekonomisidir.

2020 yılında %3,1 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2021 yılında %3 olacağı tahmin edilmekte, cari ödemeler dengesinin GSYİH'ya oranının ise 2020 ve 2021 yılında % 1 oranında fazla vermesi beklenmektedir. 2020 yılında Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının %5 olacağı tahmin edilmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak:Trademap

2019 yılında 423 milyar dolarlık (%-6 azalan) ihracatla dünyada %2.3 pay ile 14. sırada olan Rusya'nın ihracat yaptığı başlıca ülkeler Çin (%13,4) , Hollanda (%10,6) ve Almanya (%6,6) dır. Ülkenin ihracatında Türkiye % 5 pay ile 4 üncü sırada yer almaktadır.

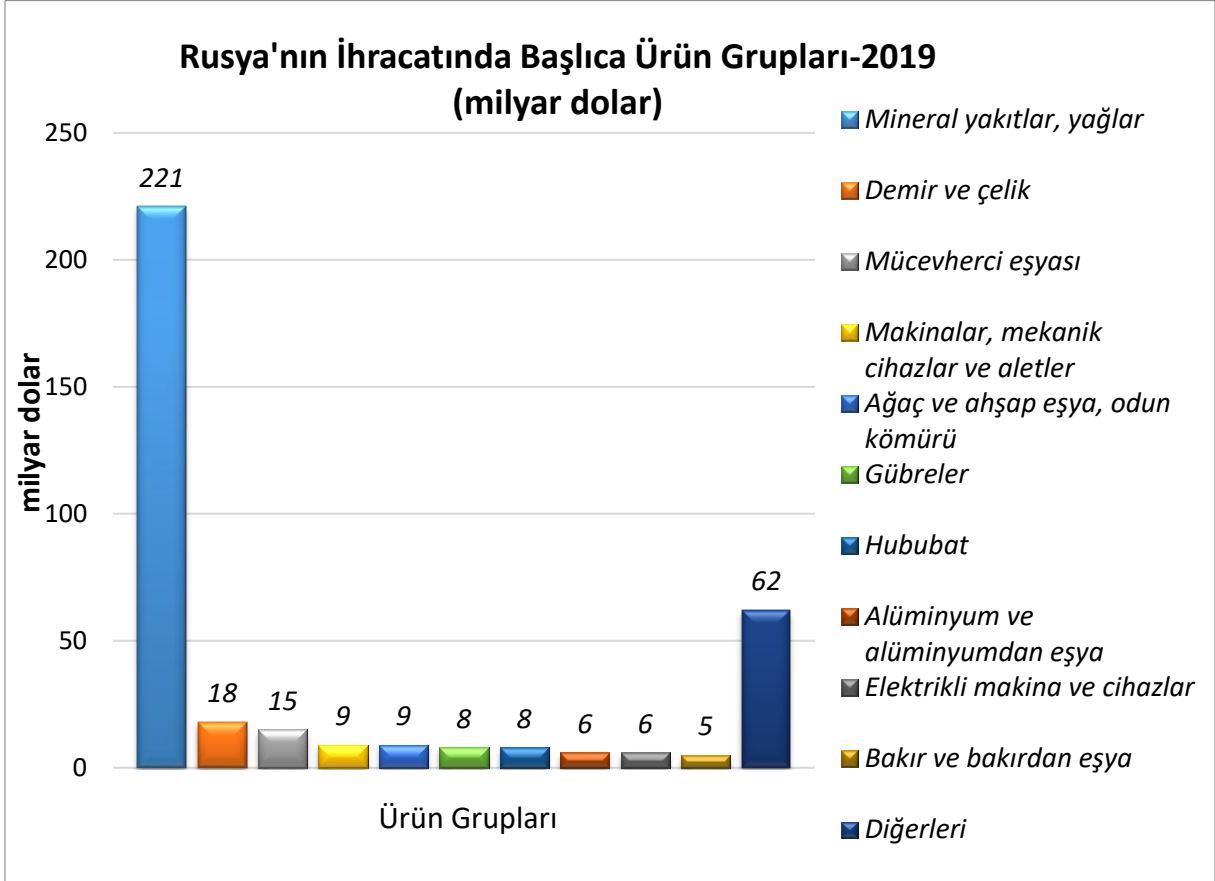
Ülkenin 2019 yılında ihraç ettiği en önemli ürün ise %43 ile mineral yakıtlar, yağlardır.

2019 yılında 244 milyar dolarlık (%2 artan) ithalatla dünyada %1.3 pay ile 21. sırada olan Rusya'nın ithalat yaptığı başlıca ülkeler Çin (%22,2) ,Almanya (10,3) ve Amerika Birleşik Devletleridir(%5,5). Ülkenin ithalatında Türkiye %2 pay ile 11. sırada yer almaktadır.

Rusya'nın 2019 yılında ithal ettiği başlıca ürünler ise Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar(%3,7), Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar(%3,6) ve motorlu kara taşıtlarından oluşmaktadır (%3,2).

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

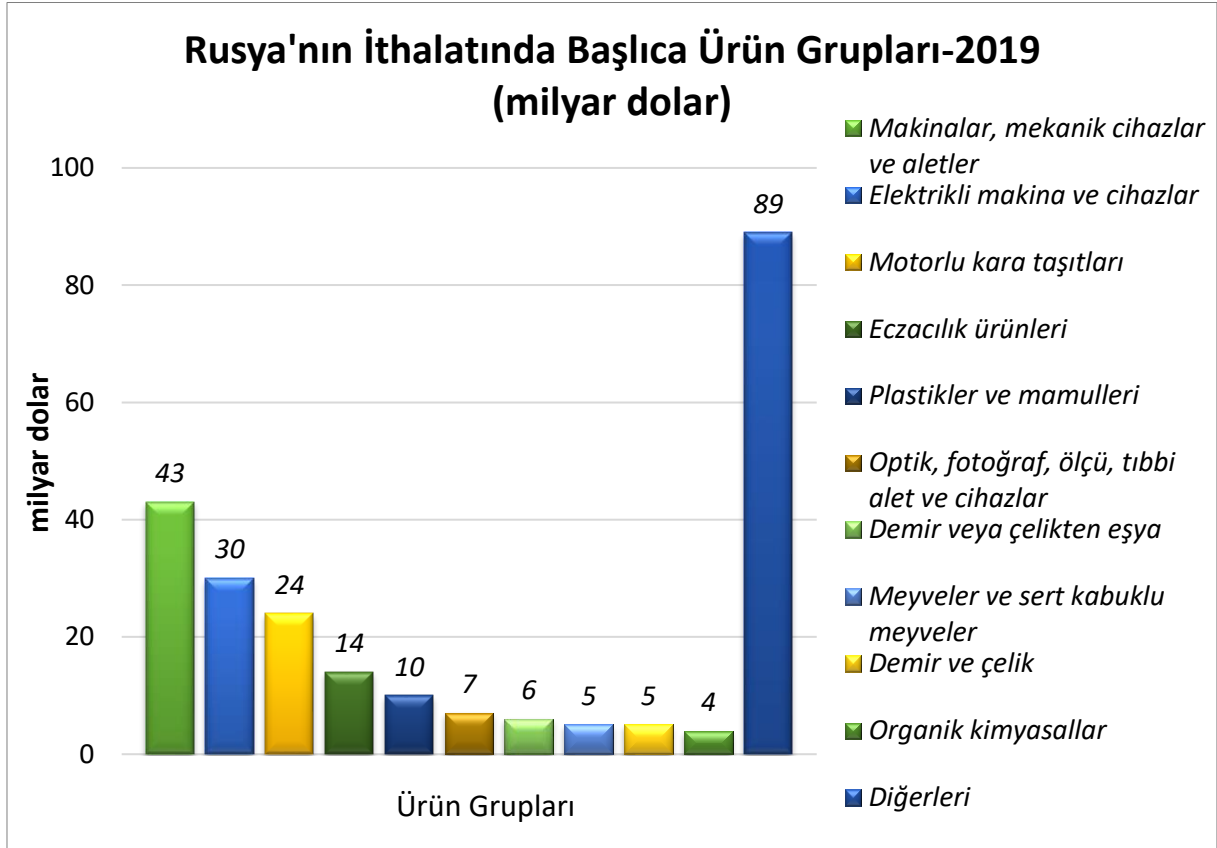
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

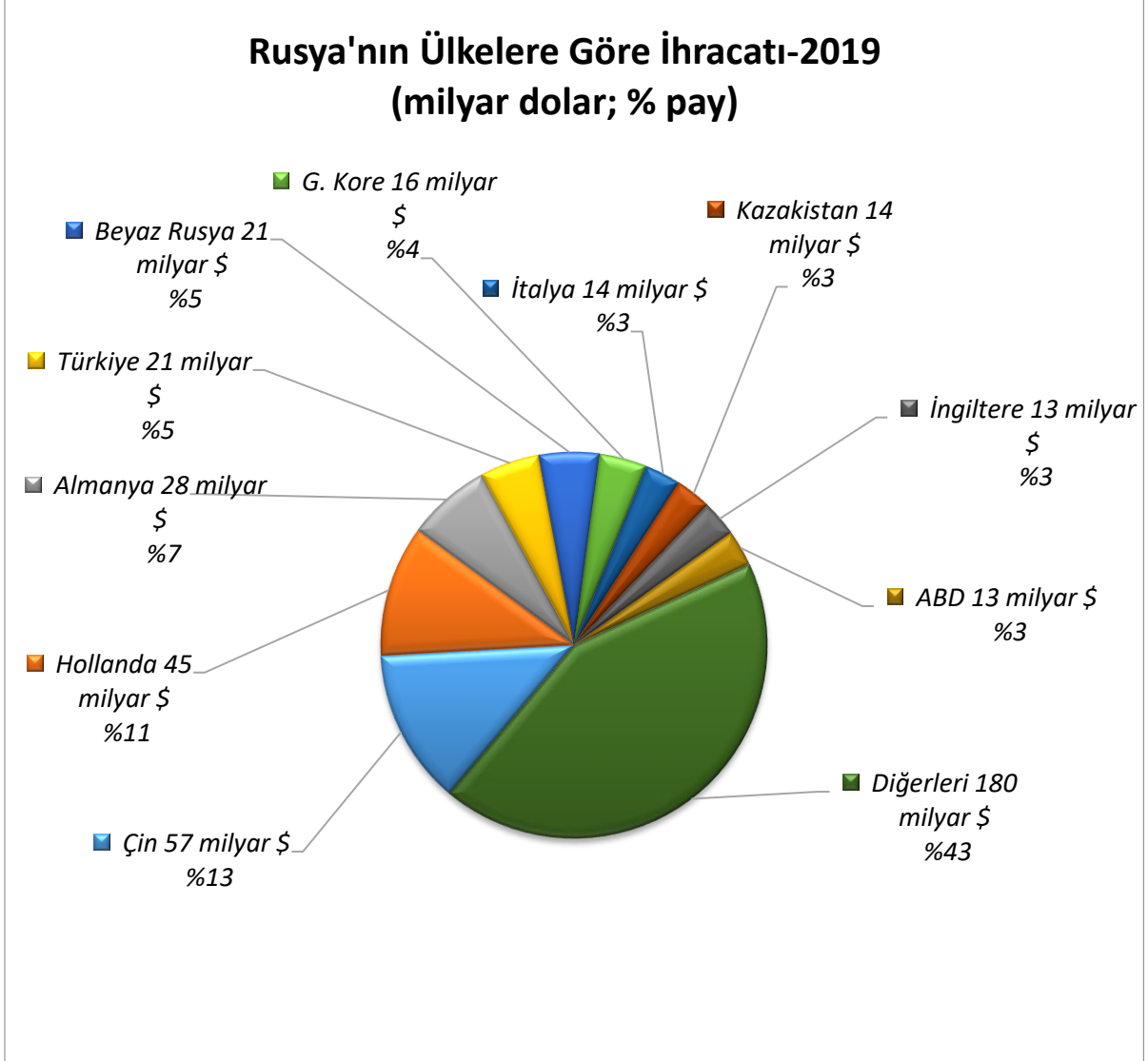

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

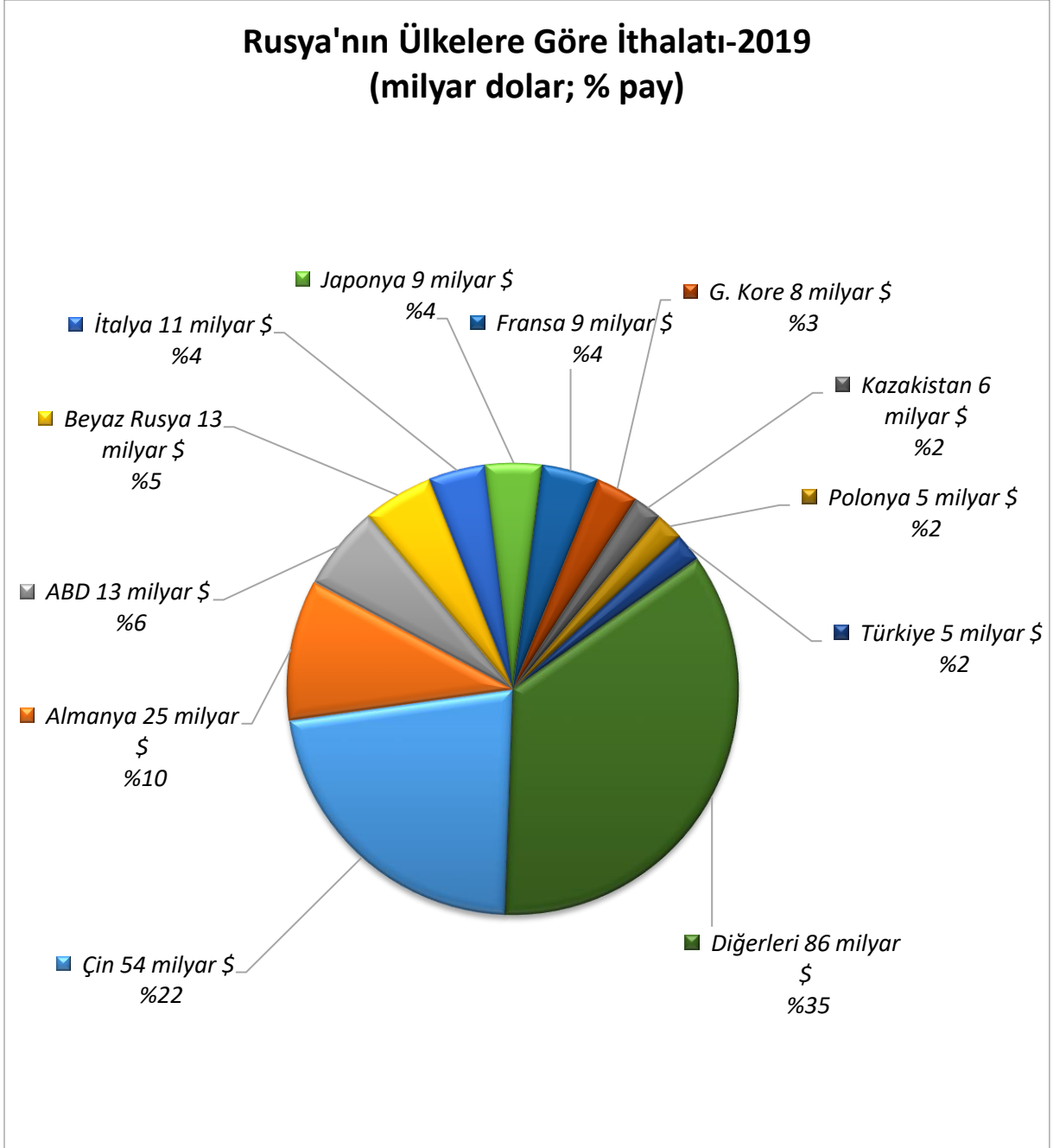
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Doğrudan yabancı yatırımlar (DYY) 1990'lar süresince Rusya'nın büyüklüğü ve ekonomik potansiyeline rağmen yetersiz düzeyde kalmıştır. Siyasi istikrarsızlık, ekonomik belirsizlik, yasal boşluklar ve ülkedeki iş ortamını olumsuz yönde etkileyen düzenlemeler ve vergi yükü ülkeye doğrudan yabancı yatırım girişini olumsuz yönde etkileyen unsurlar olmuştur.

2000'li yılların başından itibaren doğrudan yabancı yatırımlar dikkate değer artış kaydetmeye başlamıştır. 2002 yılından sonra hızla artmaya başlayan doğrudan yabancı yatırımlar 2008 yılında 75 milyar Dolarlık (GSYİH'nın % 4,5'i) rekor seviyeye ulaşmıştır. Rusya 2008 yılında gelişen pazarlar içinde Çin'den sonra en fazla DYY çeken ikinci ülke olmuştur. Küresel krizin olumsuz etkisine bağlı olarak 2009 yılında ülkeye giriş yapan doğrudan yabancı yatırımlar, 2008 yılına göre yaklaşık % 50 oranında gerileyerek 36,6 milyar Dolar tutarında gerçekleşmiştir. 2010 yılında 43,2 milyar Dolar olan DYY girişi, 2011 yılında 55,1 milyar Dolar, 2012 yılında 50,6 milyar Dolar olmuştur. 2013 yılında ülkeye 69,2 milyar Dolar tutarında doğrudan yabancı yatırım girişi olmuştur. 2014 yılında ise ülkeye 22,9 milyar Dolarlık DYY girişi olmuştur. 2015 yılı ve sonrası doğrudan yabancı yatırım istatistikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri, Milyon Dolar

Veriler	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a	2018 ^a	2019 ^a	2020 ^b	2021 ^b	2022 ^b	2023 ^b
Ülkeye giren DYY	6.9	32.5	28.6	8.8	31.8	7.5	22.0	27.0	28.0
Ülkeye giren DYY (% GSYİH)	0,5	2,6	1,8	0,5	1,9	0,5	1,4	1,6	1,5
Ülkeye giren DYY (Gayrisafi sabit sermaye yatırımlarındaki payı, %)	2,4	11,8	8,3	2,6	9,0	2,5	7,1	7,9	7,5
Ülkeden çıkan DYY	-22.1	-22.3	-36.8	-31.4	-22.6	-38.0	-42.0	-45.0	-48.0
Net DYY	-15.2	10.2	-8.2	-22.6	9.2	-30.5	-20.0	-18.0	-20.0
DYY stoğu	347.7	477.7	529.6	497.4	585.8	593.3	615.3	642.3	670.3
Kişi başına DYY stoğu (\$)	2.349	3.221	3.565	3.343	3.934	3.983	4.131	4.316	4.510
DYY stoğu (% GSYİH)	25,5	38,5	33,7	29,8	34,5	40,7	40,5	37,9	36,3
Ülkeye giren DYY açısından dünyadaki payı (%)	0,21	1,24	1,41	1,09	2,96	0,72	2,04	2,41	2,41
DYY stoğu açısından dünyadaki payı (%)	1,32	1,70	1,76	1,55	1,71	1,80	1,79	1,80	1,81

Kaynak: EIU, a EIU Gerçekleşen, b EIU Tahmin

Doğrudan yabancı yatırımlar belirli bölgeler ve sektörlerde yoğunlaşmıştır. Ülkedeki 83 bölgeden 5'i doğrudan yabancı yatırımların % 70'ini çekmiştir. Yabancı yatırımlar bakımından cazip hale gelen yeni bölgeler de oluşmaktadır. Örneğin Kaluga bölgesi (yeni bir sanayi kümelenmesi) Volkswagen'in yatırımlarının bulunduğu ve bazı diğer önemli sıfırdan yatırım projelerinin olduğu bir merkezdir.

Madencilik, otomotiv ve ilaç sektörleri en fazla yabancı yatırım çeken sektörlerdir. DYY stoğunun büyük kısmı Moskova ve St. Petersburg kentleri ile enerji üretim bölgeleri olan Arkhangelsk ve Sakhalin gibi bölgelerde yoğunlaşmıştır.

Özel Ekonomik Bölgeler

Rus hükümeti ülkenin doğal kaynaklara dayalı ekonomisini inovasyona dayalı bir ekonomiye dönüştürme vizyonuna destek olması amacı ile "Özel Ekonomik Bölgeler" kurulması kararı almıştır.

ÖEB'ler ülkeye yatırım çekmekte en etkili enstrümanlardan biridir.

Halihazırdaki mevzuata göre 4 farklı türde 28 ÖEB bulunmaktadır:

- **Sanayi ve İmalat bölgeleri:** Tataristan Cumhuriyeti (Alabuga), Lipetsk, Samara, Sverdlovsk, Pskov ve Kaluga bölgeleri
- **Teknoloji ve İnovasyon bölgeleri:** Moskova, St. Petersburg, Tomsk ve Moskova Bölgesi (Dubna) ve Tataristan Cumhuriyeti
- **Turizm bölgeleri:** Altay Cumhuriyeti, Buryatya Cumhuriyeti, Altay Bölgesi, Stavropol Bölgesi, Primorsky Bölgesi, Krasnodar Bölgesi kümelenmesi, İnguşetya Cumhuriyeti, Dağıstan Cumhuriyeti, Kuzey Osetya-Alania Cumhuriyeti, Adigeya Cumhuriyeti, Kardino-Balkar Cumhuriyeti, Karaçi-Çerkes Cumhuriyeti, Çeçen Cumhuriyeti
- **Liman bölgeleri (lojistik merkezleri kurulmasına yönelik olarak):** Ulyanovsk (Volga bölgesi), Murmansk ve Khabarovsk (Uzakdoğu) bölgeleri

Halihazırda bölgelerdeki şirketler arasında teknik işbirliği yaratılması ve kümelenmeler oluşturulması üzerinde yoğunlaşmıştır. Samara bölgesindeki Togliatti ÖEB (otomotiv ana ve yan sanayi kümelenmesi), Lipetsk Bölgesi ÖEB (otomobil lastikleri kümelenmesi), Ulyanovsk limanı (havacılık ekipmanları kümelenmesi) kümelenme çalışmalarına örnek teşkil etmektedir.

Özel ekonomik bölgelerde yatırımcılara sağlanan ayrıcalıklar yatırımcının masraflarını % 30'a kadar düşürebilmektedir.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye ve Rusya Federasyonu arasındaki ilişkiler köklü bir geçmişe dayanmaktadır. Soğuk Savaş döneminin sona ermesi sonrasında yeni işbirliği imkân ve perspektifleri ortaya çıkmıştır. Ekonomik işbirliğinin 1990'lardaki hızlı gelişiminin ardından, ikili ilişkiler 2000'li yılların başında iki ülke siyasi liderlikleri arasında tesis edilen yakın diyalogla yeni bir döneme girmiştir.

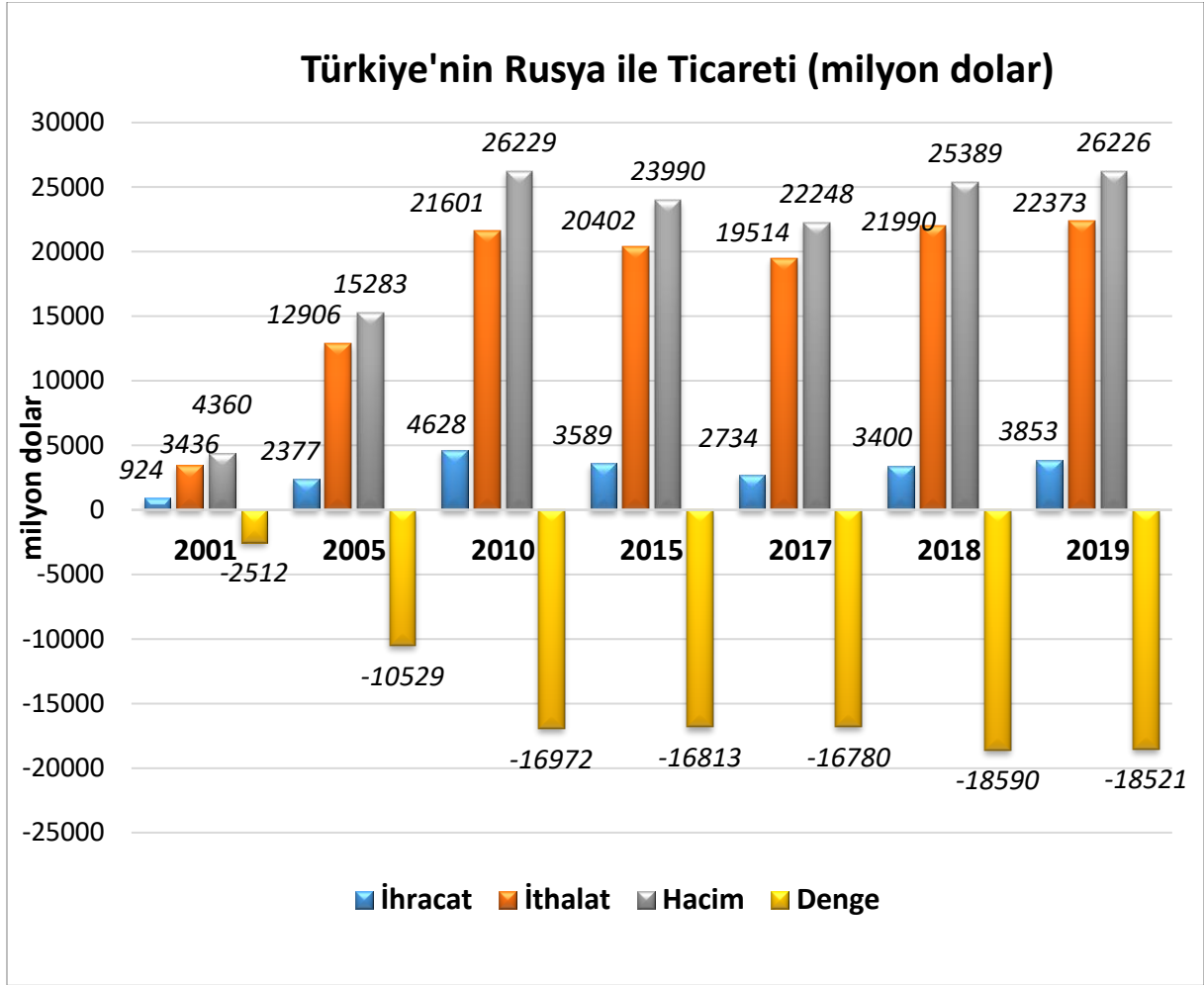
SSCB döneminde de Türkiye'nin önemli bir ticaret ortağı konumunda olan Rusya ile ticari ilişkiler 1992 yılında Birliğin dağılmasından sonra da artarak devam etmiştir. Coğrafi yakınlık, Türkiye-Rusya ticari ve ekonomik ilişkilerinin gelişmesinde önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Ekonomik ve ticari ilişkiler Rusya Federasyonu'yla ilişkilerimizin itici gücünü oluşturmaktadır. Rusya en önemli dış ticari ortaklarımızdan biridir. Türkiye'nin 2019 yılında Rusya'ya yapmış olduğu ihracat, bir önceki yıla göre % 13 artış göstererek 3,853 milyar dolar olmuştur. Rusya 2019 yılında ihracat yaptığımız ülkeler arasındaki %2,3 lük payı ile 10. Sırada yer almaktadır. Aynı yıl Rusya'dan yapmış olduğumuz ithalat ise bir önceki yıla göre % 2 artarak 22,373 milyar dolar olmuş ve ithalat yaptığımız ülkeler arasında %11,1 pay ile 1. sırada yer almıştır.

2020 yılının ilk üç ayında Rusya'ya yapmış olduğumuz ihracat geçen yılın aynı dönemine göre % 18 oranında artarak 1 milyar dolar olmuş, ithalatımız ise yine aynı dönemler baz alındığında % 4 oranında azalarak 5 milyar dolar olmuştur.

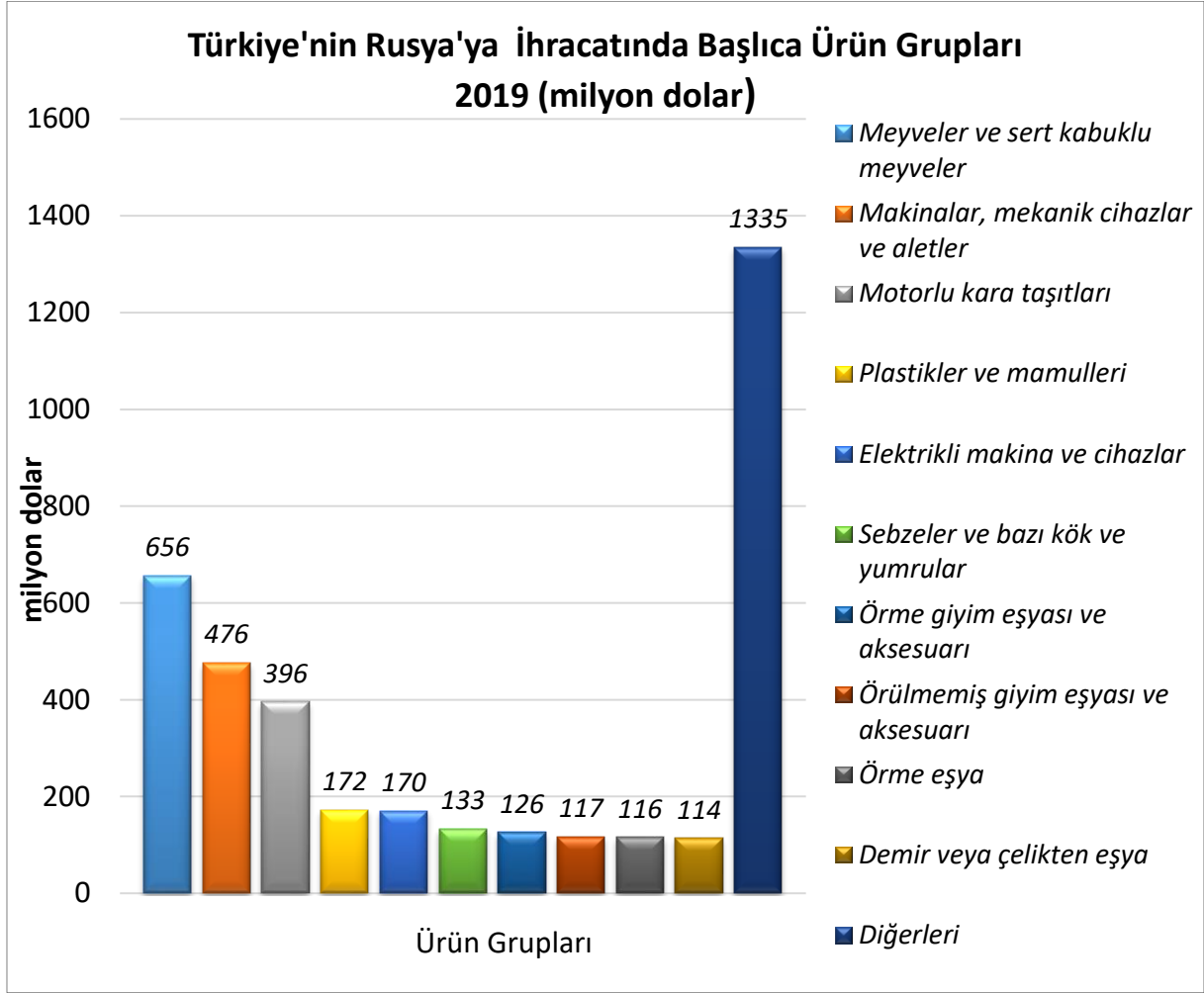
2019 yılı baz alındığında Rusya ile ticaretimizde ülkemizin 18,521 milyar dolar dış ticaret açığı verdiği gözlenmektedir

Türkiye-Rusya Dış Ticareti

Kaynak:Trademap

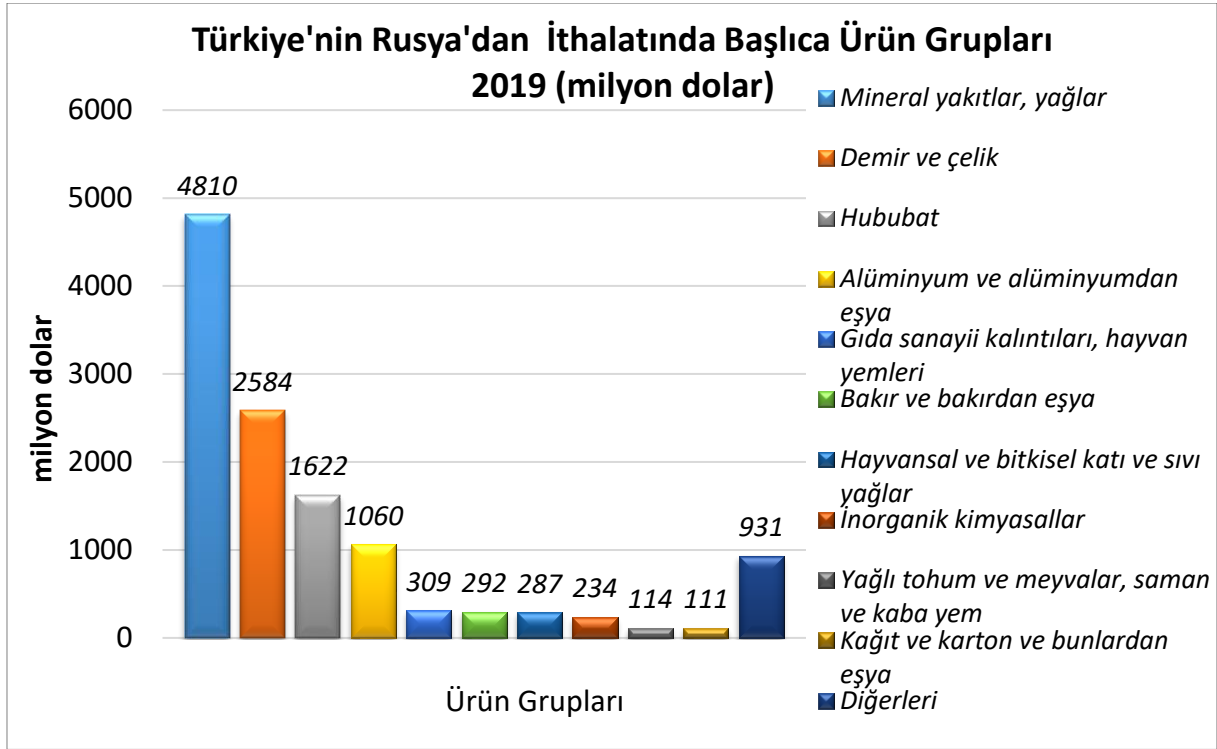
Türkiye'nin Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Rusya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İki Ülke Arasındaki Yatırım İlişkileri

İki ülke arasındaki karşılıklı yatırımlar 10'ar milyar dolar düzeyinde olup, Bugüne kadar Rusya'ya yönelik müteahhitlerimizin gerçekleştirdiği kümülatif proje bedeli yaklaşık 75 milyar dolardır.

Enerji, Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin en önemli unsurlarından birini teşkil etmektedir. Enerji tedarikinde başlıca ortaklarımız arasında bulunan Rusya'yla bu alandaki işbirliğimiz Akkuyu Nükleer Santrali ve TürkAkım projeleriyle daha da ileri bir safhaya taşınmaktadır. TürkAkım Doğalgaz Boru Hattı 8 Ocak 2020 tarihinde açılmıştır.

10-12 Ekim 2016 tarihlerinde İstanbul'da yapılan Rus-Türk Hükümetler arası Karma Ekonomik Komisyonu 14. Dönem Toplantısı Protokolünde, ikili ticarete ulusal paraların kullanımının artırılması konusunda mutabık kalınmıştır.

6. EKLER:

EK-1: Rusya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		357 083 135	449 347 157	422 777 167	100	-5,9
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	93 306 412	129 049 146	121 443 990	28,7	-5,9
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	58 244 387	78 108 592	66 887 411	15,8	-14,4
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	13 529 954	17 030 974	15 987 379	3,8	-6,1
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	4 721 002	7 497 573	9 501 076	2,2	26,7
1001	Buğday ve mahlut	5 791 014	8 432 493	6 399 310	1,5	-24,1
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	6 031 006	7 955 942	6 090 983	1,4	-23,4
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	2 359 130	697 133	5 740 669	1,4	723,5
7110	Platin (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	3 278 816	3 640 563	5 121 875	1,2	40,7
7601	İşlenmemiş alüminyum	5 464 417	5 347 786	4 640 930	1,1	-13,2
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	3 989 764	4 502 681	4 506 757	1,1	0,1
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	1 210 247	3 183 175	4 458 174	1,1	40,1
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	3 646 314	4 127 638	4 137 271	1	0,2
7102	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, fakat mihlanmamış veya takılmamış)	4 699 957	5 015 254	3 768 051	0,9	-24,9
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	2 748 212	3 402 555	3 165 130	0,7	-7
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	2 337 422	2 786 666	2 896 240	0,7	3,9

Kaynak: Trademap

EK-2: Rusya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		226 966 395	238 151 375	243 780 553	100	2,4
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	8 392 501	9 433 137	9 007 828	3,7	-4,5
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	7 939 085	8 978 362	8 756 241	3,6	-2,5
8703	Otomobiller	6 697 483	7 261 030	7 906 104	3,2	8,9
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	5 097 097	5 947 457	5 665 796	2,3	-4,7
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	1 780 773	1 970 902	3 057 612	1,3	55,1
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2 108 688	1 878 986	2 549 063	1	35,7
8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	1 824 962	2 008 319	2 293 353	0,9	14,2
8707	Karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil)	1 507 122	2 005 730	2 260 453	0,9	12,7
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	6 949 597	2 624 049	2 175 568	0,9	-17,1
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	1 737 897	1 864 358	2 123 020	0,9	13,9
2818	Suni korundum, alüminyum oksit ve alüminyum hidroksit	1 535 838	2 211 210	2 020 818	0,8	-8,6
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1 703 846	1 887 584	1 969 147	0,8	4,3
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1 998 793	1 999 048	1 936 331	0,8	-3,1
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	1 560 530	1 667 138	1 852 437	0,8	11,1
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	1 510 154	1 776 563	1 830 240	0,8	3

Kaynak: Trademap

EK-3: Rusya'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

		2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (%, 2018- 2019)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		357 083 135	449 347 157	422 777 167	100	-5,9
1.	Çin	38 922 044	56 040 503	56 791 577	13,4	1,3
2.	Hollanda	35 611 335	43 470 987	44 788 952	10,6	3
3.	Almanya	25 747 379	34 096 334	28 049 481	6,6	-17,7
4.	Türkiye	18 220 741	21 345 044	21 063 254	5	-1,3
5.	Beyaz Rusya	18 424 583	21 819 797	20 544 970	4,9	-5,8
6.	G. Kore	12 345 338	17 832 181	16 357 313	3,9	-8,3
7.	İtalya	13 838 765	16 405 936	14 341 995	3,4	-12,6
8.	Kazakistan	12 323 913	12 923 333	14 050 846	3,3	8,7
9.	İngiltere	8 746 712	9 769 710	13 272 051	3,1	35,8
10.	ABD	10 735 054	12 534 204	13 189 312	3,1	5,2
11.	Polonya	11 577 653	16 540 213	12 448 718	2,9	-24,7
12.	Japonya	10 500 532	12 453 419	11 353 033	2,7	-8,8
13.	Finlandiya	8 641 739	11 372 605	10 080 744	2,4	-11,4
14.	Hindistan	6 455 535	7 752 309	7 308 101	1,7	-5,7
15.	Belçika	6 799 918	9 210 236	6 771 661	1,6	-26,5

Kaynak: Trademap

EK-4: Rusya'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

		2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		226 966 395	238 151 375	243 780 553	100	2,4
1.	Çin	48 042 300	52 217 993	54 126 998	22,2	3,7
2.	Almanya	24 228 044	25 510 486	25 111 891	10,3	-1,6
3.	ABD	12 663 805	12 682 131	13 436 080	5,5	5,9
4.	Beyaz Rusya	11 768 319	12 179 232	12 800 697	5,3	5,1
5.	İtalya	10 108 735	10 590 386	10 906 984	4,5	3
6.	Japonya	7 761 399	8 819 217	8 960 307	3,7	1,6
7.	Fransa	9 633 011	9 561 721	8 567 151	3,5	-10,4
8.	G. Kore	6 933 359	7 008 953	8 001 954	3,3	14,2
9.	Kazakistan	4 916 678	5 295 922	5 570 993	2,3	5,2
10.	Polonya	4 907 818	5 141 210	5 079 751	2,1	-1,2
11.	Türkiye	3 383 401	4 215 914	4 971 001	2	17,9
12.	Ukrayna	4 912 321	5 461 217	4 834 609	2	-11,5
13.	İngiltere	4 048 087	4 037 187	4 036 458	1,7	1,0
14.	Hollanda	3 893 150	3 693 303	3 977 493	1,6	7,7
15.	Hindistan	2 902 422	3 224 629	3 921 794	1,6	21,6

Kaynak: Trademap

Ek-5: Türkiye'nin Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		2 734 316	3 399 827	3 852 545	100	13,3
805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	331 760	301 099	311 998	8,1	3,6
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	136 189	178 442	200 882	5,2	12,6
809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	108 157	122 901	142 386	3,7	15,9
8703	Otomobiller	46 385	89 572	95 932	2,5	7,1
806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	122 852	70 822	90 579	2,4	27,9
702	Domates (taze/soğutulmuş)	2 155	30 454	85 456	2,2	180,6
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	46 510	103 606	85 399	2,2	-17,6
6006	Diğer örme mensucat	18 389	44 172	67 488	1,8	52,8
8716	Römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar; bunların aksam ve parçaları	34 996	48 219	62 923	1,6	30,5
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	28 501	45 753	55 199	1,4	20,6
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb için)	37 286	45 393	50 969	1,3	12,3
810	Diğer meyveler (taze)	14 649	49 371	50 467	1,3	2,2
302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	37 360	46 159	48 587	1,3	5,3
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	26 859	31 870	39 551	1	24,1
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	18 804	31 513	39 542	1	25,5

Kaynak: Trademap

Ek-6: Türkiye'nin Rusya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	Pay (% 2019)	Değişim (% 2018-2019)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		19 514 094	21 989 574	22 373 444	100	1,7
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3 289 144	5 136 430	3 419 552	15,3	-33,4
1001	Buğday ve mahlut	582 377	1 056 790	1 495 558	6,7	41,5
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	1 480 440	1 414 824	1 259 948	5,6	-10,9
7601	İşlenmemiş alüminyum	548 323	602 995	1 034 623	4,6	71,6
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	1 027 951	911 656	808 725	3,6	-11,3
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	684 116	868 376	569 846	2,5	-34,4
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	355 134	731 661	430 572	1,9	-41,2
1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	398 045	255 127	286 029	1,3	12,1
7201	Dökme demir (pik demir) ve aynalı demir (kütle, külçe, blok veya diğer ilk şekillerde)	243 765	296 318	265 359	1,2	-10,4
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	540 037	542 288	209 444	0,9	-61,4
7209	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği > 600 mm, soğuk haddelenmiş, kaplanmamış)	222 138	250 813	190 857	0,9	-23,9
2814	Saf amonyak veya amonyağın sulu çözeltileri	111 293	117 812	155 324	0,7	31,8
2302	Hububat ve baklagillerin kepek, kavuz ve diğer kalıntıları	152 123	163 708	146 791	0,7	-10,3
2306	Bitkisel yağların üretiminden (23.04-05' hariç)arta kalan küspe ve katı atıklar	87 012	93 229	110 499	0,5	18,5
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	27 554	51 055	99 507	0,4	94,9

Kaynak: Trademap